

UNIVERSITATEA “LUCIAN BLAGA” SIBIU

Facultatea de Științe Economice

REZUMAT TEZĂ DOCTORAT :
IMPACTUL FINANȚĂRILOR EUROPENE ASUPRA FINANȚELOR
PUBLICHE ÎN ROMÂNIA

Conducător științific:

Prof.univ.dr. Mihai Aristotel Ungureanu

Doctorand,

Tița (căs. Bătușaru) Cristina Maria

Sibiu – 2016

IMPACTUL FINANȚĂRILOR EUROPENE ASUPRA FINANȚELOR PUBLICE ÎN ROMÂNIA

INTRODUCERE	4
CAPITOLUL I – CADRUL DE REFERINȚĂ CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA FINANȚELOR PUBLICE DIN ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE	10
1.1 Mecanismul finanțelor publice în România – abordări conceptuale	12
1.1.1 Cadrul conceptual de organizare a finanțelor publice	12
1.1.2 Interdisciplinaritate în domeniul finanțelor publice	22
1.1.3 Calitatea finanțelor publice la nivel național și european	23
1.2 Organizarea finanțelor publice din România în contextul european	27
1.2.1 Armonizare în domeniul cooperării administrative și interinstituționale între România și UE	29
1.2.2 Rolul armonizării sistemului fiscal românesc cu cel al Uniunii Europene asupra finanțelor publice din România	33
1.2.3 Fondurile europene - Premise ale sustenabilității sistemului finanțelor publice în contextul crizei economico-financiare	40
1.3 Concluzii, opinii și considerații personale	44
CAPITOLUL II – STUDIU ASUPRA EXPERIENȚEI ROMÂNIEI ÎN ACCESAREA FONDURILOR EUROPENE	49
2.1 Cadrul general de organizare și accesare a fondurilor europene	50
2.1.1 Dimensiunea conceptuală a domeniului de accesare a fondurilor europene	50
2.1.2 Fundamentele cadrului de organizare și atragere a fondurilor europene	51
2.1.2.1 Cadrul instituțional și legal de organizare și atragere a fondurilor europene la nivel european	55
2.1.2.2 Cadrul instituțional și legal de organizare și atragere a fondurilor europene în România	58
2.2 Studiu asupra capacității României de a atragere fondurile europene aferente perioadei de programe 2007-2013	69

2.2.1 Contextul care a determinat înregistrarea unei rate scăzute de absorbție a Fondurilor Europene în România	70
2.2.2 Studiu asupra ratei de absorbție a fondurilor europene în România	72
2.2.2.1 Identificarea principalelor cauze care au condus la înregistrarea unei rate scăzute de absorbție a fondurilor europene în România	72
2.2.2.2 Prezentarea rezultatelor înregistrate de România în accesarea fondurilor europene aferente perioadei de programare 2007-2013	75
2.2.3 Polonia - exemplu de performanță în absorbția fondurilor europene – Comparație cu România	84
2.3 Recomandări cu privire la îndepărtarea barierelor identificate cu impact asupra ritmului de absorbție al fondurilor europene	95
2.4 Concluzii, opinii și considerații personale	98
CAPITOLUL III - IMPACTUL REGIONALIZĂRII ȘI ROLUL COMPETITIVITĂȚII REGIONALE ASUPRA EFICIENTIZĂRII ATRAGERII DE FONDURI EUROPENE LA BUGETUL GENERAL CONSOLIDAT AL ROMÂNIEI	102
3.1 Importanța regionalizării și a descentralizării administrative asupra eficientizării absorbției finanțării europene în România	102
3.1.1 Cadrul conceptual de definire și organizare a regionalizării și descentralizării administrative	102
3.1.2 Stadiul actual al regionalizării și descentralizării administrative în România	107
3.2 Rolul competitivității regionale asupra eficientizării procesului de absorbție a fondurilor europene la nivelul României	118
3.2.1 Analiza competitivității regionale – concept și posibilități de măsurare	118
3.2.2 Studiu asupra potențialului competitiv al regiunilor din România – aplicarea matricei HARD	123
3.2.3 Studiul corelației dintre indicatorul de competitivitate regional și rata de absorbție a fondurilor europene	135
3.3 Concluzii, opinii și considerații personale	140

CAPITOLUL IV – ROLUL FINANȚĂRILOR EUROPENE ASUPRA FINANȚELOR PUBLICE DIN ROMÂNIA – IMPLICAȚII ASUPRA BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT AL STATULUI 144

4.1 Finanțarea europeană – sursă de venituri și cheltuieli la bugetul statului 144

4.2 Cadrul Financiar Multianual aferent perioadei 2014-2020 – perspective pentru România...151

4.3 Costurile directe suportate din Bugetul General Consolidat determinate de apartenența României la Uniunea Europeană – Prognoză pentru perioada 2014-2020 154

4.4 Cadrul metodologic pentru evaluarea impactului fondurilor structurale și de coeziune asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional și național 159

4.5 Utilizarea regresiei matematice în studiul impactului fondurilor structurale asupra dezvoltării economice 163

4.6 Concluzii, opinii și considerații personale 166

CAPITOLUL V - CONCLUZII FINALE, CONTRIBUȚII PERSONALE ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE 168

BIBLIOGRAFIE 178

LISTA TABELELOR, GRAFICELOR ȘI FIGURILOR 189

ANEXE 190

ANEXA 1 – Valorile indicatorului economic agregat indicatorului de competitivitate, înregistrate în perioada 2007-2013

ANEXA 2 – Valorile indicatorului social agregat indicatorului de competitivitate, înregistrate în perioada 2007-2013

ANEXA 3 – Valorile indicatorului tehnologic agregat indicatorului de competitivitate, înregistrate în perioada 2007-2013

ANEXA 4 - Valorile indicatorului de competitivitate regională înregistrate în perioada 2007-2013

ANEXA 5 – Valorile Indicatorului de competitivitate regională – cu și fără exporturile nete 2011 – 2013

ANEXA 6 – Balanța financiară netă a României în perioada 2007-2013

ANEXA 7 - Coeficienții de corelație Person generați de softul SPSS 17

Cuvinte cheie: sistem financiar sustenabil, finanțe publice, buget public, venituri bugetare, finanțare europeană, programe operaționale, rata de absorbție a fondurilor europene, regionalizarea, descentralizare administrativă, competitivitate regionala, politică de coeziune, deficit bugetar, creștere economică.

Scopul cercetării sintetizat de titlul lucrării mele de doctorat „Impactul finanțării europene asupra finanțelor publice în România”, urmărește ca prin abordarea unei tematici de mare actualitate și interes, să analizeze eficacitatea resurselor financiare externe și eficiența utilizării instrumentelor structurale în asigurarea sustenabilității sistemului financiar românesc privit prin prisma componentei finanțelor publice.

Argumentul în alegerea acestei teme pentru cercetarea doctorală a fost actualitatea subiectului în contextul politicii de coeziune promovate de Uniunea Europeană prin asistența financiară acordată statelor membre în vederea atenuării decalajelor la nivelul Uniunii. Tot de actualitate, în ceea ce privește perspectivele viitoare de absorbție a acestor fonduri, sunt și dezvoltarea regională și descentralizarea. Aceste două concepte sunt convergente cu abordarea strategică a UE privind creșterea coeziunii și în special cu modalitatea de înlăptuire a acesteia, reprezentată de accesarea fondurilor europene.

Politica de coeziune reprezintă una dintre soluțiile depășirii crizei economico-financiare deoarece utilizarea eficientă a instrumentelor sale financiare determină întărirea competitivității economiei europene, accelerarea procesului de creștere economică și creșterea gradului de ocupare. Transpunerea coeziunii economice și sociale în plan teritorial nu este o noutate, însă evoluția economică a regiunilor reliefează faptul că decalajele din interiorul statelor s-au accentuat în timp. Criza cu care Uniunea Europeană se confruntă încă din anul 2007 a subliniat o nevoie permanentă de a avea o politică ce investește în competitivitate. O astfel de politică este și politica de coeziune, iar în prezent Uniunea Europeană folosește această politică care să vină în sprijinul statelor membre și să le ajute pe acestea să depășească criza actuală, să diminueze disparitățile și să contribuie la realizarea obiectivelor prevăzute de Strategia Europa 2020. De asemenea, efectele negative ale crizei economice asupra României au exercitat o presiune majoră asupra bugetului public, contribuind la diminuarea drastică a resurselor pentru investiții atât din partea investitorilor privați cât și a celor bugetare. Astfel că, instrumentele structurale reprezintă un element important de combatere a efectelor crizei economice, prin intermediul cărora se asigură o accesibilitate mai mare la aceste fonduri atât pentru mediul de afaceri cât și pentru sectorul public.

Elaborarea tezei de doctorat s-a realizat având în vedere un plan al demersului științific de cercetare în care sunt incluse capitolele, subcapitolele și bibliografia aferentă, având în vedere numeroase metodele de cercetare, precum și diseminarea rezultatelor cercetării prin participarea la conferințe naționale și internaționale și publicarea de articole în reviste de profil cotate B+, BDI și ISI Proceeding.

Ipotezele de la care am plecat în cercetarea efectuată sunt următoarele:

- oportunitatea accesării și implementării proiectelor finanțate de UE în vederea atragerii de fonduri la bugetul general consolidat al României, reprezintă una din principalele provocări al societății românești, menită să soluționeze multe din problemele pe care economia românească trebuie să le rezolve;

- existența decalajelor de dezvoltare intra-regională la nivelul României reprezintă o piedică în accelerarea absorbției fondurilor europene și a implementării corespunzătoare a Programelor Operaționale;
- lipsa descentralizării administrative și a definitivării procesului de regionalizare constituie piedici în accesarea și utilizarea eficientă a finanțării europene;
- implementarea cu succes a fondurilor europene alocate de UE României în 2014-2020 și accesarea lor integrală depind de reforma administrativă și legislativă, precum și de interesul național și de capacitatea de a propune proiecte viabile
- necesitatea diminuării deficitului bugetar trebuie înțeleasă și realizată prin măsuri care să nu să sporească și mai mult sarcina fiscală în rândul populației, iar finanțarea europeană poate să contribuie la rezolvarea acestei probleme

Contribuțiile proprii sunt prezentate sub formă de propuneri, recomandări, prelucrări de date și analize prezentate pe parcursul lucrării și sintetizate la concluziile fiecărui capitol principal. De asemenea lucrarea prezintă studii de caz, bazate pe metoda comparației și a modelării statistice, precum și o serie de modelări matematice menite să stabilească existența corelației dintre diferitele variabile studiate și să verifice ipotezele de la care a plecat cercetarea științifică. Valoarea adăugată a cercetării reiese atât din comparațiile cu alte state membre, precum și din analiza regiunilor de dezvoltare constituite la nivel național, concluziile care se desprind din aceste rezultate fiind prelucrate și analizate. Aceste contribuții doresc să se constituie ca alternative viabile în rezolvarea acestor probleme economice sensibile pe care societatea românească, în tranziția ei continuă, nu reușește să și le soluționeze.

Obiectivele principale ale tezei propuse se referă la:

- identificarea cadrului de manifestare a procesului de atragere de fondurilor europene, precum și conceptele, principiile, procedurile și cerințele aplicabile finanțărilor europene alocate din bugetul Uniunii;
- evidențierea rolului pe care accesarea fondurilor îl are asupra finanțelor publice naționale;
- analiza experienței României în atragerea de fonduri europene aferente perioadei de programe 2007-2013 și identificarea principalelor cauze care au condus la înregistrarea unei rate scăzute de absorbție a fondurilor europene în România;
- constituirea unui set de recomandări care să susțină concentrarea eforturilor viitoare ale României în atragerea de fonduri aferente perioadei de programare 2014-2020, în urma rezultatelor obținute din analiza comparativă cu Polonia;
- identificarea stadiului actual al procesului de regionalizare și descentralizare administrativă la nivelul celor opt regiuni de dezvoltare economică și justificarea rolului accelerării acestui demers în eficientizarea procesului de absorbție a fondurilor europene;
- determinarea competitivității regionale din România prin aplicarea matricei HARD;
- studiul existenței unei corelații între indicatorul de competitivitate regională și rata de absorbție a fondurilor europene;
- formularea unor propuneri cu privire la măsurile ce se impun a fi luate în vederea creșterii ratei de absorbție a fondurilor europene de către România în vederea reducerii decalajelor de dezvoltare la nivelul celor opt regiuni de dezvoltare;

- justificarea rolului pe care finanțarea europeană o are asupra finanțelor publice naționale, și a importanței acesteia în asigurarea dezvoltării durabile sustenabile și a competitivității României.

În vederea realizării acestor obiective am utilizat un instrumentar complex și variat de **metode de cercetare** ce constau în analiză sistemică, comparativă și în abordarea complexă a temei cercetate, în funcție de obiectivele propuse. Printre metodele și tehnicile folosite în elaborarea tezei de doctorat se numără: Documentarea, Metode matematice și statistice, Metoda cercetării interdisciplinare și a analizei comparative, Modelarea matematică și sintetizarea aspectelor teoretice și a rezultatelor cercetării folosind grafica (tabele, figuri, grafice), precum și analiza modelelor economice folosind serii de date ale economiei României.

Teza de doctorat a fost structurată și elaborată pornind de la o abordare coerentă și unitară pe patru capitole:

Primul capitol, intitulat „Cadrul de referință cu privire la organizarea finanțelor publice din România în contextul integrării europene” prezintă cadrul de organizare a finanțelor publice prin raportarea la realitățile actuale impuse de alinierea României la cerințele și exigențele europene, precum și rolul armonizării în domeniul cooperării administrative și instituționale.

Armonizarea fiscală la nivel european presupune un proces complex ce are în vedere nu doar armonizarea taxelor și impozitelor, ci și armonizarea la nivel legislativ și instituțional, acestea din urmă fiind o condiție obligatorie a sustenabilității finanțelor publice la nivel național.

Principalul obiectiv al acestui capitol este de a prezenta o perspectivă mai prietenoasă de atragere de fonduri la bugetul general consolidat al statului, care să contribuie la fundamentarea unei politici fiscale sustenabile, capabile să susțină dezvoltarea economică, crearea de locuri de muncă și sporirea investițiilor menite să reducă decalajele de dezvoltare dintre țara noastră și celelalte state europene. Oportunitatea accesării și implementării proiectelor finanțate de UE în vederea atragerii de fonduri la bugetul general consolidat al României, este una din principalele provocări al societății românești, menită să soluționeze multe din problemele pe care economia românească aflată în tranziție ezită să le rezolve.

Alocarea unor astfel de resurse la bugetul general consolidat al statului se realizează prin intermediul unui mecanism de finanțare reprezentat de Cadrul Financiar Multianual prin intermediul căruia sunt prevăzute plafoanele de finanțare din fondurile specifice constituite la nivelul Uniunii, finanțare ce se realizează prin stabilirea și implementarea unor politici publice la nivelul statelor beneficiare, care să corespundă cu cerințele europene. Accesarea acestor fonduri, în conformitate cu prevederile și politicile susținute de Uniunea Europeană, se realizează prin intermediul unor documente de programare și într-un cadru instituțional bine organizat ce prezintă atribuții, roluri și proceduri de lucru bine definite.

Deosebit de importantă în eficientizarea procesului de absorbție a acestor fonduri este cooperarea administrativă și interinstituțională întrucât aceasta creează premisele implementării unei politici fiscal-bugetare sustenabile, capabile să susțină armonizarea procedurilor și proceselor în domeniu, în vederea atingerii obiectivelor naționale și europene.

Politica de coeziune reprezintă una dintre soluțiile depășirii crizei actuale deoarece utilizarea eficientă a instrumentelor sale financiare determină întărirea competitivității economiei europene, accelerarea procesului de creștere economică și creșterea gradului de ocupare.

De asemenea, efectele negative ale crizei economice asupra României au exercitat o presiune majoră asupra bugetului public, contribuind la diminuarea drastică a resurselor pentru investiții atât din partea investitorilor privați cât și a celor bugetare. Astfel că, instrumentele structurale reprezintă un element important de combatere a efectelor crizei economice, prin intermediul cărora se asigură o accesibilitate mai mare la aceste fonduri atât pentru mediul de afaceri cât și pentru sectorul public.

Măsurile fiscale ce au fost luate de România de la momentul aderării la Uniunea Europeană în anul 2007 și până în prezent, au vizat două provocări, de a contribui la armonizarea sistemului fiscal național cu cel european, respectiv de a combate efectele crizei economice asupra deficitului bugetar prin implementarea unor măsuri de a spori atragerea de fonduri la bugetul de stat concomitent cu reducerea cheltuielilor din sectorul public. Aceste măsuri s-au dovedit eficiente pe termen mediu, având în vedere că deficitul bugetar național s-a menținut în limite acceptabile, însă prin sporirea sarcinii fiscale în rândul populației au fost puternic afectate nivelul de viață și consumul. O altă măsură de ținere sub control al deficitului bugetar a constat în contractarea de împrumuturi de la instituții financiare internaționale care însă nu au făcut decât să crească nivelul îndatorării, al căror preț îl va suporta tot populația, mai ales că fondurile împrumutate au fost cel mai adesea direcționate spre acoperirea cheltuielilor din sectorul public cu salariile și pensiile, și mai puțin orientate înspre investiții capabile să genereze creștere economică și crearea de locuri de muncă.

Astfel că, România trebuie să își îndrepte serios atenția spre finanțarea europeană prin Programele Operaționale puse la dispoziție de Uniunea Europeană, ea reprezentând o sursă de venituri externe nerambursabile la bugetul general consolidat al statului. Prin intermediul acestor resurse financiare, statul dispune de o serie de oportunități de dezvoltarea a mediului socio-economic, prin direcționarea fondurilor în sprijinirea investițiilor generatoare de creștere economică și sporirea locurilor de muncă, precum și în dezvoltarea infrastructurii naționale necesare sprijinirii acestor investiții, având un impact pozitiv asupra bunăstării populației.

Unul dintre marile avantaje ale atragerii acestor fonduri la bugetul general consolidat al statului, este dat de costul redus al acestora, reprezentat de faptul că presiunea fiscală asupra populației nu există, nu există costuri ale finanțării, singura responsabilitate fiind a autorităților de management implicate în accesarea acestor fonduri care trebuie să se asigure că finanțarea primită este utilizată corespunzător și responsabil, astfel încât să fie evitate eventuale rambursări și penalități ca urmare a neconformității utilizării acestor fonduri. De asemenea, în cazul proiectelor finanțate parțial de Uniunea Europeană, unde este necesară cofinanțarea din partea statului beneficiar, cota de cofinanțare este una redusă și nu face decât să responsabilizeze, având rolul de a asigura corecta utilizarea a sumelor primite.

Având în vedere provocările pe care România le are de depășit, reprezentate de respectarea unor restricții bugetare asumate prin acordurile semnate, continuarea demersurilor de coeziune economico-socială la nivel european și reluarea creșterii economice, politica fiscală națională îi revine un rol major în realizarea acestor obiective.

În acest context, sustenabilitatea finanțelor publice devine o condiție necesară în fundamentarea politicii fiscale naționale, care trebuie să-și eficientizeze modul de utilizarea pârghiilor financiare de atragere a resurselor financiare la bugetul general consolidat al statului. Astfel că presiunea exercitată de reducerea cheltuielilor din sectorului public, mai ales cele cu personalul, își poate găsi soluționarea în accesarea de fonduri europene direcționate spre investiții generatoare de creștere economică și înființarea de noi locuri de muncă. De asemenea

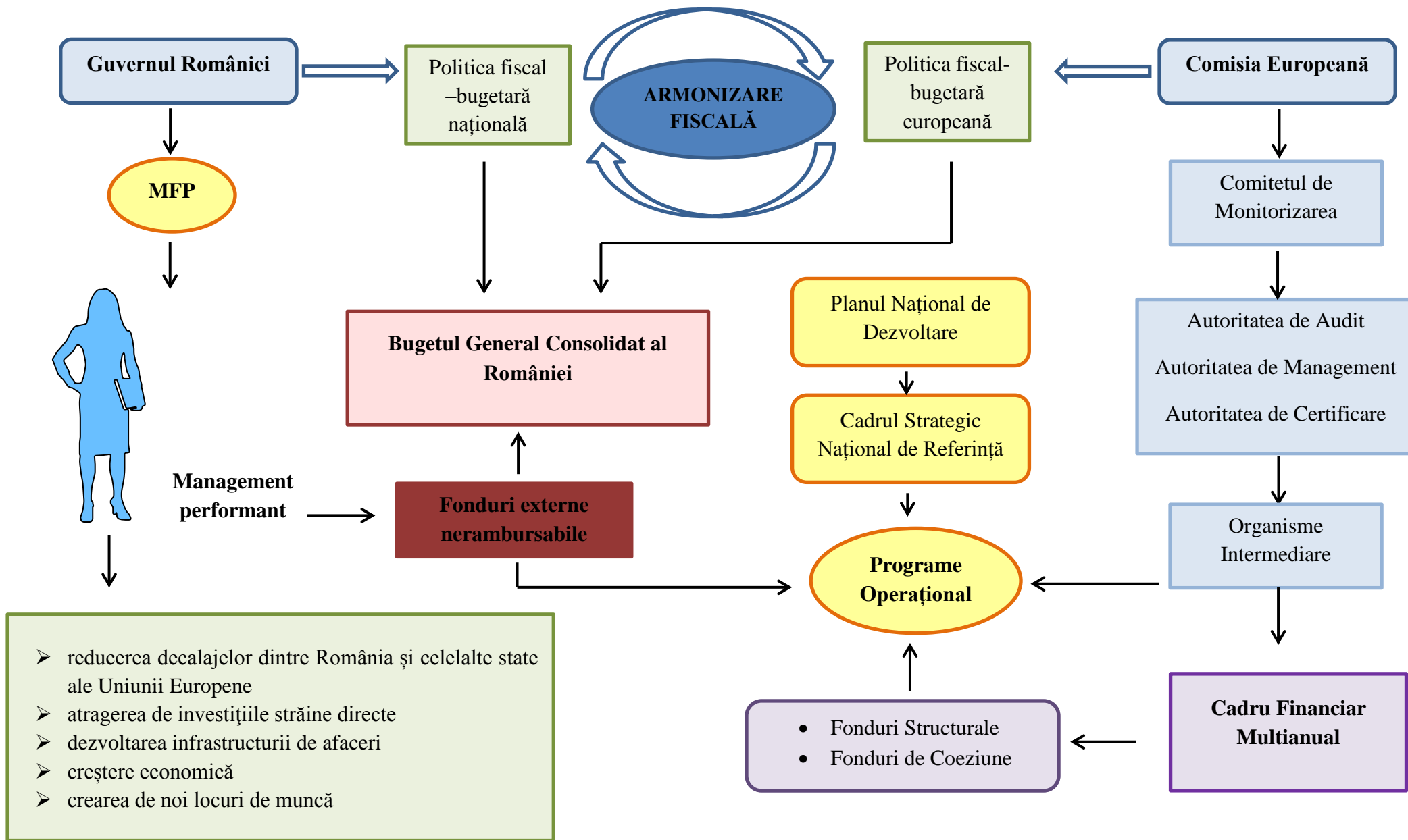
În sprijinul acestui demers pot fi utilizate cu succes fondurile alocate în vederea reorientării profesionale și dezvoltării de noi competențe profesionale, facilitând reintegrarea populației afectate de disponibilizări în piața muncii. Presiunea fiscală pe care populația a resimțit-o ca urmare a sporii taxelor și impozitelor, a afectat mult puterea de cumpărare și investiție a populației, fiind afectat consumul, chiar dacă măsurile luate au avut un efect pozitiv asupra reducerii deficitului bugetar.

Un alt aspect deosebit de important prezentat în cadrul acestui capitol a fost armonizarea fiscală, care consider că trebuie abordată nu doar la nivelul taxelor și impozitelor, ci în primul rând la nivel instituțional și legislativ, acestea fiind elemente esențiale pe care trebuie să se bazeze fundamentarea unei politici fiscale. Totodată, performanța unui sistem fiscal, cu atât mai mult că ne raportăm la o uniune de state, este dată de competitivitatea sistemelor naționale, mai ales că ele trebuie să răspundă atât nevoilor și intereselor proprii, dar și atingerii unor obiective comune legate de politica de coeziune promovată la nivel european și asumată prin semnarea tratatelor europene.

Organizarea viitoare a finanțelor publice în România trebuie să aibă în vedere o serie de adaptări la realitățile social-economice naționale și internaționale, adaptări care să asigure continuarea demersurilor de armonizare fiscală la nivel european. Având în vedere acest deziderat, principala provocare pentru România este reprezentată de asigurarea și creșterea continuă a **calității finanțelor publice**, concept pe care Comisia Europeană îl promovează în rândul tuturor statelor membre. Calitatea finanțelor publice este analizată prin prisma celor mai importante elemente ale sistemului fiscal, astfel că raportarea la acest concept aduce numeroase informații asupra mediului economic, a bunăstării populației și a procesului de creștere economică a unei națiuni, fiind un ideal barometru în fundamentarea unei politici fiscal-bugetare naționale sustenabile.

În figura de mai jos urmărit să surprind interdependența dintre conceptele enunțate de-a lungul acestui capitol în vederea stabilirii rolului pe care finanțarea europeană o are asupra finanțelor publice naționale.

Figura nr. 1 – Rolul finanțării europene asupra Finanțelor Publice Naționale

Luând în considerare contextul amplu la care trebuie să se raporteze fundamentarea politicii fiscale naționale, considerăm că pentru a vorbi despre un sistem financiar public sustenabil trebuie să se țină cont de îmbunătățirea managementului fiscal atât la nivel conceptual cât și la nivel instituțional.

La nivel conceptual trebuie avută în vedere sporirea calității finanțelor publice, concept promovat de Comisia Europeană astfel încât politica fiscal-bugetară a României să respecte o serie de principii, precum: principiul transparenței, al responsabilității, al eficienței și să asigure stabilitatea poziției fiscale a țării. În același timp, politica fiscal-bugetară trebuie să asigure echitatea socială, respectiv maximizarea eficienței sociale a resurselor bugetare utilizate.

La nivel instituțional, creșterea calității guvernantei fiscale devine principala prioritate, fiind caracterizată de luarea de urgență a unor măsuri instituționale și legislative, cum ar fi: o nouă lege a responsabilității fiscale, elaborarea unei strategii fiscale pe termen lung, trecerea la o programare bugetară multianuală prin implementarea unui cadru bugetar pe termen mediu, introducerea unor reguli fiscale stricte, sporirea rolului Consiliului Fiscal Independent ș.a.

De asemenea, România trebuie să se alinieze și obiectivelor Strategiei Europa 2020 care este orientată spre promovarea competitivității și ocupării forței de muncă, consolidării finanțelor publice și a stabilității financiare. Finanțările europene acordate statelor în vederea atingerii acestor obiective sunt generoase, iar nevoile de dezvoltare ale României sunt diverse și multiple, motiv pentru care considerăm că fondurile externe nerambursabile ar trebui să fie primele vizate prin depunerea de proiecte bine fundamentate și documentate, cu real impact asupra sectoarelor economiei românești.

Cel de-al doilea capitol al tezei intitulat „*Studiu asupra experienței României în accesarea fondurilor europene*” prezintă cadrul general de organizare și accesare a fondurilor europene la nivel european și național, iar prin intermediul analizei comparative dintre România și Polonia în domeniul absorbției fondurilor europene aferente perioadei de programare, am urmărit să identificăm punctele slabe și cele forte ale fiecăruia dintre cele două țări, contribuind la formularea unui set de recomandări pe care țara noastră să le urmeze în vederea atragerii de fonduri aferente Cadrului Financiar Multianual 2014-2020, urmând astfel exemplul Poloniei de a deveni un model în acest domeniu și de a beneficia din plin de oportunitățile de modernizare pe care instrumentele structurale le oferă.

În urma analizei comparative dintre România și Polonia, pot fi identificate câteva similitudini, dar și numeroase diferențe în domeniul absorbției de fonduri europene. Așa cum ne arată și realitatea, în primii ani de la aderare, statele membre înregistrează rate scăzute de absorbție a fondurilor europene ca urmare a lipsei de experiență în domeniu precum și datorită dificultăților întâmpinate în punerea în aplicare a proiectelor eligibile și a deficiențelor legate de procedurile de finanțare de la Comisia Europeană. Acest aspect a fost verificat și de experiența Poloniei în perioada de programare 2004-2006, și de cea a României din perioada 2007-2013, însă există diferențe majore cu privire la modul în care cele două țări analizate au înțeles importanța remedierii deficiențelor semnalate în procesul de absorbție.

Răspunsul Poloniei la vulnerabilitățile semnalate în accesarea și implementarea instrumentelor structurale a fost imediat și s-a concretizat prin măsuri care au întărit și eficientizat procesul de absorbție a fondurilor europene, pregătind astfel terenul pentru transele de fonduri alocate pentru perioada de programare 2007-2013. Aceste măsuri au vizat reorganizarea și eficientizarea cadrului instituțional și legislativ, și au permis Poloniei să ajungă

în fruntea clasamentului accesării finanțării europene în rândul țărilor din Europa de Est și Centrală, dovedind eficiență nu doar în obținerea de fonduri europene, ci și în cheltuirea lor.

Aceleași cuvinte de laudă nu pot fi atribuite și României, care în ciuda măsurilor de remediere a deficiențelor semnalate în procesul de absorbție a fondurilor europene, nu s-a dovedit constantă și responsabilă în aplicarea lor. Asupra actelor de corupție și a lipsei de transparență în domeniul accesării și implementării de fonduri europene la nivelul României s-a discutat mult, însă în ciuda numeroaselor atenționări și sancțiuni pe care țara noastră le-a primit din partea Comisiei Europene pentru neconformitățile semnalate (suspendarea plăților), nu s-au realizat reforme semnificative sau măsuri clare care să preîntâmpine și să oprească aceste neregularități.

Astfel că, din totalul sumelor alocate României pentru perioada 2007-2013, aceasta a înregistrat o rată de contractare de 94%, însă rata plăților efectuate în baza granturilor contractate a fost de doar 34 %, ceea ce evidențiază o diferență semnificativă între cele două rate. Această situație se datorează în mare măsură sancțiunilor pe care Comisia Europeană le-a aplicat țării noastre, ca urmare a numeroaselor și repetatelor neconformități semnalate în urma evaluărilor de țară în domeniul accesării și implementării programelor finanțate din fonduri europene.

În cazul Poloniei, diferența dintre rata de contractare a fondurilor europene și rata plăților efectuate de Comisia Europeană aferente acestor programe de finanțare este mult mai mică, rata de contractare fiind de 95%, iar cea a plăților de 63%. Acest lucru s-a datorat în mare parte măsurilor pe care Polonia le-a luat în vederea îmbunătățirii cadrului instituțional și legislativ din domeniul fondurilor europene, având în vedere experiența anterioară aferentă perioadei de programe 2004-2006.

După cum se poate observa ratele ridicate de contractare a fondurilor europene, nu s-au concretizat și în rate ridicate ale plăților realizate de Comisia Europeană către beneficiari. Nerealizarea efectivă a ratelor de contractare se datorează în mare măsură managementului slab performant și al lipsei unui cadru instituțional și legislativ eficient, capitole la care România se află cu mult în urma Poloniei.

În cazul ambelor țări analizate principalele provocări cu care s-au confruntat în faza incipientă de contractare a fondurilor europene au fost date de:

- ineficienței instituțiilor specializate coroborată cu nivelul de informare și experiența scăzută a beneficiarilor în realizarea și implementarea proiectelor, dar și din cauza procesului anevoios de formare a personalului specializat în domeniul fondurilor europene;
- gradul de informare scăzut al potențialilor beneficiari asupra condițiilor de aplicare și funcționare a fondurilor europene, precum și lipsa de predictibilitate a cadrului legislativ și instituțional (schimbările repetate au descurajat potențiali beneficiari) și lipsa de transparență a practicilor de accesare și implementare a acestor fonduri.
- deficiențele din sistemul de implementare al fondurilor structurale s-au datorat lipsei unui cadru legal corespunzător, acesta fiind stabilit mult prea târziu și supus unor multiple schimbări. Astfel că lipsa continuității în aplicarea normelor de reglementare a fondurilor structurale și lipsa transparenței în ceea ce privește procesul de implementare au condus la înregistrarea unor rate de absorbție a fondurilor europene foarte scăzute
- cadrul organizațional de accesare și implementare a fondurilor structurale a fost slab conceput și a funcționat deficitar (procedurile de control necorespunzătoare au afectat negativ plățile către beneficiarii finali, fiind respinse cererile de rambursare.

- nedefinitivarea cadrului legal la momentul la care cele două țări au devenit eligibile să acceseze fonduri structurale și lipsa experienței beneficiarilor în aplicarea noilor reglementări au îngreunat semnificativ întregul procesul de organizare a fondurilor structurale. De asemenea, lipsa de transparență și modificările frecvente la care a fost supus cadrul legal au contribuit semnificativ la eșecul accesării acestor fonduri.

Diferența majoră dintre cele două țări, constă în responsabilitatea și modul în care guvernele lor au înțeles că abordeze această problemă, alegând să valorifice sau să irosească această șansă enormă de modernizare economică și socială pe care o reprezintă fondurile europene.

Așadar, în ciuda eforturilor recente ale autorităților de a lua măsuri administrative, juridice, instituționale sau organizatorice în vederea creșterii gradului de absorbție aferent exercițiului bugetar 2007-2013, nu s-au înregistrat îmbunătățiri notabile, fapt ce echivalează cu pierderea de către România a unor fonduri considerabile. Polonia a profitat de experiența pe care a dobândit-o în perioada 2004-2006 și a procedat la adoptarea și implementarea unor măsuri care s-au concretizat în înregistrarea unei rate ridicate de absorbție a fondurilor europene, iar România poate învăța enorm de la această țară.

Experiența României în accesarea de fonduri europene aferente perioadei de programare 2007-2013 nu a fost marcată de succes, întru-cât a scos la iveală o serie de puncte slabe și vulnerabilități ale cadrului instituțional și legislativ angajat în implementarea acestor instrumente structurale, concretizându-se într-o rată scăzută de absorbție a finanțării europene. Având în vedere această experiență, România ar trebui să își concentreze atenția în următoarele direcții:

- să învețe din greșelile experienței perioadei de programare 2007-2013 acestea oferind lecții valoroase și cele mai bune practici pentru următoarea generație de proiecte finanțate de UE;
- consolidarea capacității beneficiarilor – în cele mai multe situații, beneficiarii de proiecte finanțate de UE nu au dispus de expertiză tehnică și managerială. Acest lucru este deosebit de evident în procesul de punere în aplicare, ceea ce duce la întâzieri și nereguli. Prin urmare, guvernul ar trebui să prevadă măsuri concrete pentru a sprijini beneficiarii în implementarea proiectelor finanțate de UE, prin intermediul birourilor de asistență dedicate, manuale și cursuri subvenționate;
- îmbunătățirea capacității administrative - pe scurt, lipsa capacităților administrative a fost cauza principală pentru punerea în aplicare lentă a fondurilor UE până în prezent. România a acumulat experiență semnificativă în ultimii 7 ani. Cu toate acestea, guvernul trebuie să se asigure că capacitățile și expertiza sunt actualizate în mod constant în conformitate cu noile reglementări UE pentru fondurile UE, Directiva privind achizițiile publice și a altor reglementări relevante ale UE. Acest lucru se poate realiza prin elaborarea unei strategii eficiente a resurselor umane: angajarea de personal de calitate, îmbunătățirea competențelor membrilor personalului, remunerație corespunzătoare. În cazul în care expertiza în rândul administrațiilor locale lipsește, expertiza tehnică ar trebui să fie contractată;
- preluarea modelului de la alte state membre care s-au dovedit performante în domeniul absorbției fondurilor europene - Autoritățile române ar trebui să învețe din experiența de țările UE cu mai multă experiență în gestionarea fondurilor UE. Exemple testate și cele

mai bune practici din țări precum Polonia, Germania sau Irlanda pot și trebuie să fie aplicate în România;

- simplificarea procedurilor din domeniul absorbției fondurilor europene - Nu este nevoie de a supraîncărca autorităților de management și beneficiari cu documentație excesivă și proceduri birocratice;
- acordarea unei atenții sporite campaniilor de informare. Potențialii beneficiari ai fondurilor europene, fie că este vorba autoritățile publice, IMM-uri sau ONG-uri , ar trebui să participe la campanii de informare. Acest lucru ar asigura ca ideile bune și inovative să se concretizeze în proiecte finanțate. Mai mult decât atât, în cazul în care cetățenii sunt informați cu privire la oportunitățile de finanțare pentru comunitatea locală, ei vor cere sprijin de la primarii și consilieri județeni;
- monitorizarea periodică - Punerea în aplicare a fondurilor UE ar trebui să fie monitorizată constant de către autoritățile naționale și Comisia Europeană. În cazul în care punerea în aplicare este lentă, soluțiile trebuie identificate și aplicate rapid;
- Orientarea către rezultate - Ar trebui acordată prioritate pentru investiții și proiecte care dau rezultate și îmbunătățiri semnificative. Autoritățile nu ar trebui să se concentreze pe cât de repede își cheltuiesc fondurilor, ci mai de grabă la modul în care proiectele finanțate de UE poate ajuta la reducerea inegalităților, creșterea nivelului de trai și reducerea sărăciei;
- Investițiile în transporturi și infrastructura socială - Guvernul ar trebui să aloce fonduri suficiente fonduri pentru drumuri de calitate și legături feroviare, precum și pentru infrastructura socială , cum ar fi spitale și școli. Numai prin investiții în infrastructura de înaltă calitate România poate atrage investitorii străini și să reducă barierele de acces la sănătate și educație. Beneficiile economice și sociale ale investițiilor în infrastructură sunt nenumărate;
- utilizarea oportunităților de finanțare gestionate de la Bruxelles, precum instrumente de finanțare Life + , Erasmus + sau Orizont 2020. Prin urmare, Guvernul român ar trebui să elaboreze un plan de a difuza informații cu privire la toate oportunitățile de finanțare UE și de a încuraja beneficiarii privați și publici de a aplica pentru finanțare. .

În perioada de programare 2014-2020, România are interesul de fi beneficiar net, ceea ce înseamnă că, atâta timp cât, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, România este obligată să contribuie la bugetul Uniunii Europene, ar fi în beneficiul său ca fondurile europene la care este îndreptățită să fie efectiv cheltuite de beneficiari, pentru a se asigura un echilibru avantajos între contribuția României la bugetul Uniunii Europene și fondurile structurale absorbite.

Fondurile structurale se constituie astfel ca o resursă cheie pentru dezvoltarea pe termen scurt, mediu și lung a economiei românești. O rată crescută de absorbție a acestor fonduri reprezintă un element central al sustenabilității fiscale în ceea ce privește strategia de investiții și reducerea deficitului bugetar, prin infuzia de capital în acele domenii de importanță majoră.

În cel de-al treilea capitol, „Impactul regionalizării și rolul competitivității regionale asupra eficientizării atragerii de fonduri europene la bugetul general consolidat al României” am urmărit studierea dezvoltării economice și sociale regionale din România, în vederea identificării nivelului competitiv și al efectului pe care regionalizarea îl poate avea în eficientizarea procesului de absorbție a fondurilor europene. Evaluarea competitivității regionale

în România s-a realizat prin folosirea matricei „hard”. Matricea „hard”, așa cum este ea descrisă în metodologia studiului elaborat de Grupul de Economie Aplicată (2007), și presupune luarea în considerare a trei indicatori, și anume indicatorul economic, indicatorul social și indicatorul tehnologic.

Analiza competitivității regionale la nivel național prin utilizarea matricei HARD permite realizarea unei imagini de ansamblu asupra mediului competitiv regional, însă prezintă anumite limitări în ceea ce privește realitatea dezvoltării regionale. În susținerea acestei afirmații atragem atenția asupra faptului că indicatorul tehnologic agregat indicatorului de competitivitate a înregistrat cele mai semnificative discrepanțe în rândul celor opt regiuni de dezvoltare analizate, influențând semnificativ valorile obținute în termeni de competitivitate regională. Dacă am scoate din ecuație valoarea indicelui tehnologic, am obține valori mult mai scăzute ale indicatorului de competitivitate economică și socială, ceea ce presupune existența unei grad scăzut de competitivitate națională, realitate confirmată și de Rapoartele Internaționale despre Competitivitate¹ și cele ale Comisiei Europene.

Evoluția indicilor economici și sociali regionali agregați indicatorului de competitivitate regional nu au avut evoluții semnificative, observându-se că discrepanțele semnalate la nivel inter-regional se mențin pe întreaga perioadă de analiză, 2007-2013, iar valorile scăzute ale indicatorului de competitivitate indică o consecință a performanței scăzute a României în atragerea de fonduri.

Există trei mari diferențe semnalate la nivelul regiunilor, acestea fiind reprezentate de:

- diferențe de dezvoltare între Est și Vest. Regiunile din zona estică au avut cele mai mici valori ale indicatorului de competitivitate;
- nivel de dezvoltare foarte diferit între capitală și restul țării; Regiunea București-Ilfov a fost singura regiune care a înregistrat o valoare supra-unitară a indicatorului de competitivitate;
- diferențe semnificative între zonele rurale și cele urbane, identificate prin analiza dispersiei ratei de ocupare având ca și criteriu de analiză mediul de proveniență (rural/urban).

Pentru a reduce diferențele de dezvoltare inter-regionale, recomandăm sporirea cheltuielilor cu cercetarea dezvoltare, pentru a sprijini inovarea economiilor regionale prin identificarea nevoilor specifice și priorităților individuale de dezvoltare, iar în contextul actual al bugetelor locale insuficiente atragerea de investiții străine reprezentate de fondurile structurale par a fi singura soluție viabilă de progres și realizare a competitivității regionale.

Logica analizei competitivității regionale în România în contextul optimizării procesului de absorbție a fondurilor europene a plecat de la premisa că existența unui mediu competitiv inter-regional creează cadrul favorabil atragerii unui nivel cât mai ridicat al fondurilor europene, prin faptul că fiecare regiune își identifică nevoile proprii de dezvoltare și își concentrează resursele în atingerea obiectivelor stabilite, ceea ce generează performanță și competitivitate și la nivel național.

Pentru a verifica această ipoteză am procedat la corelarea rezultatelor obținute pentru

---

¹ Klaus Schwab, World Economic Forum - The Global Competitiveness Report 2012–2013, Geneva.

indicatorul de competitivitate regională obținută pentru perioada 2007-2013 cu valoarea înregistrată de ratele de absorbție a fondurilor europene în perioada de referință, utilizând programul de modelare statistică SPSS 17. Valoarea ratelor de absorbție a fondurilor europene a fost determinată prin raportarea sumelor aferente fondurilor structurale și de coeziune post-aderare, publicate de către MFP în Balanța financiară netă a României în perioada 2007-2013, la alocarea indicativă financiară pe an conform Cadrul de Referință Strategic Național pentru România.

Valorile coeficienților de corelație Pearson înregistrați pentru cele două variabile analizate, au fost foarte scăzute (-0,168 - 0,177), punând în evidență existența unei corelații directe dar de mică intensitate

Corelația scăzută dintre cele două variabile își găsește explicația sub următoarele aspecte:

- Nivelul de absorbție a fondurilor europene în perioada de analiză 2007-2013 a fost unul foarte scăzut, iar efectele resimțite de injecția de fonduri structurale în economia națională nu se fac simțite imediat, ci în timp;
- Volumul atras de fonduri structurale și de coeziune este net inferior nevoilor de dezvoltare și de recuperare a decalajelor intra-regionale, motiv pentru care autonomia administrativă la nivel regional devine o condiție esențială a eficientizării procesului de absorbție a fondurilor comunitare.
- Acordarea fondurilor structurale post-aderare a coincis cu un eveniment nefavorabil dezvoltării economiei naționale, criza economico-financiară, care a încetinit și îngreunat procesul de absorbție, datorită concentrării atenției asupra stopării efectelor imediate asupra economiei și introducerii măsurilor de austeritate;
- Este interesentă corelația pozitivă și directă, deși foarte scăzută, dintre indicatorii de competitivitate din regiunile slab dezvoltate precum SE, SV, NE etc., și volumul anual al fondurilor europene absorbit în perioada de analiză, semn că nevoile de finanțare a obiectivelor de dezvoltare din aceste regiuni sunt vaste. Un nivel diferit de corelație s-a obținut în rândul regiunilor cu indicator de competitivitate mai ridicat, precum regiunea București-Ilfov și Vest, în cazul cărora s-au înregistrat corelații negative, ceea ce sugerează că absorbția fondurilor structurale nu a fost suficientă pentru a stopa tendințele de descreștere generate de alți factori economico-sociali, tendințe manifestate în contextul crize economico-financiare ce s-a suprapus perioadei de programare financiară post-aderare 2007-2013. Remarcăm că economiile regiunilor mai bine dezvoltate din punct de vedere economic au avut mai mult de suferit, decât regiunile mai puțin competitive din punct de vedere economic, fapt ce justifică într-o oarecare măsură și valorile înregistrate de coeficienții de corelație.

În vederea depășirii constrângerilor și limitărilor semnalate la nivelul fiecărei regiuni considerăm necesară elaborarea unei strategii de inovare a fiecărei regiuni, complementară Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională și a Planului Național de dezvoltare, care să fie în strânsă legătură cu nevoile individuale de dezvoltare și în concordanță cu Strategia Europa 2020 care are ca obiectiv creșterea durabilă bazată pe cunoaștere.

Însă eficientizarea procesului de absorbție a fondurilor comunitare trebuie privit ca un ansamblu de factori economici, sociali, instituționali și legislativi, care coroborați și abordați cu

responsabilitate să creeze un cadru favorabil dezvoltării socio-economice și creșterii competitivității naționale în Uniunea Europeană.

Nu putem vorbi despre competitivitate regională la nivelul unei țări, atâta timp cât administrațiile regionale nu au autoritate administrativă juridică, iar dependența de centru și alocarea fondurilor pe baza apartenenței politice este prezentă. Problematika corupției în România trebuie abordată cu seriozitate, fiind deosebit de importantă restructurarea întregului sector public și a companiilor de stat prin îndepărtarea tuturor elementelor neadecvate generatoare de privilegii și clientela politică.

Disfuncționalitățile întâlnite la nivelul cadrului instituțional regional și de implementare a proiectelor finanțate de Uniunea Europeană au condus la împiedicarea desfășurării corespunzătoare a Programelor Operaționale aferente perioadei 2007-2013, fiind necesară îmbunătățirea capacității administrative a Agențiilor de Dezvoltare Regională pentru următoarea perioadă de programare financiară 2014-2020. Principalele disfuncționalități la care facem referire au în vedere modul centralizat de abordare utilizat în prezent ce nu permite regiunilor să își poată stabili prioritățile în concordanță cu nevoile locale de dezvoltare, fapt ce afectează consolidarea capacității administrative la nivel local pentru perioada de programe europene aferente 2014-2020. De asemenea, se poate constata și lipsa unei corelări corespunzătoare între obiectivele stabilite la nivelul Planului Național de Dezvoltare și cele stabilite la nivel regional/local prin intermediul proiectelor contractate, fapt ce a condus la un nivel de accesare al fondurilor europene mult sub nivelul programat.

Pentru a depăși aceste deficiențe identificate în procesul de absorbție a fondurilor europene și pentru a putea fi îmbunătățit procesul de accesare și implementare a Programelor Operaționale aferente perioadei viitoare de programare, se impune reorganizarea structurii instituționale, legale și procedurale pentru a favoriza și susține descentralizarea regională.

Necesitatea și importanța descentralizării regionale este justificată de faptul că pentru a putea fi sporită absorbția de fonduri europene trebuie stabilite priorități strategice la nivel regional, însoțite de o evaluare a proiectelor care aduc plus valoare prin faptul că ele corelează nevoile reale specifice de dezvoltare regională de obiectivele asumate în Planul Național de Dezvoltare.

Lipsa descentralizării administrative și teritoriale a reprezentat o piedică în creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene, reprezentată de lipsa unei colaborări eficiente între centru și administrațiile regionale. Principalele nereguli semnalate în procesul de colaborare între instituțiile responsabile cu absorbția și administrarea fondurilor structurale sunt:

- ✓ lipsa capacității de a formula obiective specifice precum și modalitățile lor de realizare, acestea corespunzând cu strategiile naționale și europene de dezvoltare;
- ✓ neaplicarea corespunzătoare a principiului subsidiarității: politica de alocare a fondurilor are o abordare centralizată, neexistând un mecanism capabil să „asigure o legătură directă, între obiectivele de dezvoltare ale regiunii, fondurile necesare realizării acestora și proiectele identificate la nivel regional”¹;

---

¹ Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului - „Evaluarea capacității administrative a regiunilor în domeniul dezvoltării regionale”, decembrie 2011, pag.7

- ✓ alocarea financiară de la centru nu a acoperit în întregime costurile de funcționare a proiectelor implementate și ca urmare presiunea financiară a căzut pe umerii autorităților locale de a cofinanța cheltuielile aferente punerii în aplicare a proiectelor.

Accelerarea procesului de descentralizare a administrațiilor publice este esențială deoarece în prezent aparatul administrației centrale colectează fonduri de la județe însă redistribuirea se realizează discreționar, iar atribuțiile ce revin Consiliilor Județene nu au un cadru legal necesar pentru a le îndeplini. Prin urmare putem afirma că în România încă mai sunt prezente metehnele comuniste: lipsa de eficiență și transparență, corupția și politizarea și dependența mare a județelor de centru.

Reformarea clasei politice și colaborarea între partide în vederea atingerii unui obiectiv comun: coeziune economică și socială și dezvoltare durabilă, reprezintă un factor cheie de stabilitate în gestionarea fondurilor europene și la atingerea unui proces de absorbție mai bun. Unul dintre marile avantaje ale descentralizării administrației publice constă în gestionarea eficientă a acestora coroborat cu îmbunătățirea colaborării și a competitivității între diversele nivele de administrație.

Îmbunătățirea procesului de absorbție a fondurilor europene cade atât în sarcina guvernului cât și a societății civile, aceasta trebuind să colaboreze și să conlucreze în vederea asigurării unui climat favorabil acestui proces.

În vederea remedierii acestor deficiențe semnalate anterior am formulat câteva propuneri, după cum urmează:

- acordarea autonomiei normative a regiunilor, oferind posibilitatea de a emite reglementări și norme proprii în ceea ce privește funcționarea sistemelor pe care le administrează;
- acordarea autonomiei financiare, ceea ce ar oferi libertatea de a negocia direct cu Comisia Europeană Programele Operaționale pe care le virează. Efectul scontat de acest demers ar fi ca gestionarea acestor fonduri la nivel regional să sporească creșterea competitivității regionale la nivel național;
- reglementarea și stabilirea normelor administrative să intre în responsabilitatea unui parlament local și consiliu executiv (conform modelului oferit de Polonia și care s-a dovedit a fi eficient);
- descentralizarea afacerilor publice;
- sprijinirea și încurajarea parteneriatului public-privat care să se bazeze pe competențe și nu pe clientela politică;
- stabilirea cu claritate a competențelor administrațiilor publice regionale și municipale;
- gestionarea regională a unei părți din fondurile europene (25%) – ceea ce ar fluidiza procesul de absorbție și ar elimina aspectele birocratice și ar scădea cheltuielile cu administrația publică la nivel național.

Avantajul creșterii ratei de absorbție a fondurilor europene constă în posibilitățile negocierii unui instrument suplimentar ce constă în fonduri suplimentare acordate drept premiu

de către Comisia Europeană țărilor care înregistrează cele mai bune performanțe în domeniul absorbției de fonduri aferente programelor operaționale, iar asta presupune ca acele regiuni să se dovedească a fi competitive.

Pentru reducerea disparităților de dezvoltare la nivel național, problematica eficientizării procesului de absorbție a fondurilor europene rămâne de actualitate, astfel încât definitivarea procesului de regionalizare administrativ-teritorială și sporirea mediului competitiv intra-regional rămân o prioritate pentru România.

Principalele provocări cărora România trebuie să le facă față în vederea eficientizării atragerii de fonduri europene sunt reprezentate de:

- consolidarea cooperării în cadrul tuturor nivelurilor guvernamentale, municipale și regionale;
- cooperarea dintre sectorul public și cel privat;
- consolidarea capacității guvernelor regionale;
- sprijinirea responsabilității în rândul reprezentanților regionali;
- monitorizarea și sprijinirea realizării strategiilor regionale și sectoriale;
- stabilirea și motivarea personalului implicat în gestionarea fondurilor europene;
- consolidarea sistemului instituțional și eliminarea corupției și a politizării excesive;
- modernizarea arhitecturii instituționale a mecanismului de atragere a fondurilor structurale;

Accelerarea absorbției de fonduri europene reprezintă o măsură importantă care trebuie susținută de instrumente și politici de responsabilizare a instituțiilor publice care au în derulare proiecte finanțate de Uniunea Europeană: administrații regionale și locale.

În cel de-al patrulea capitol, intitulat *„Rolul finanțărilor europene asupra finanțelor publice din România – implicații asupra bugetului general consolidat al statului”* am urmărit să analizăm relația României în raport cu finanțarea europeană, pentru a surprinde importanța acestei surse de finanțare la veniturilor bugetului național și cum abordarea cu responsabilitate și atragerea integrală a acestor resurse poate avea o contribuție esențială asupra păstrării în anumite limite asumate a unuia dintre cei mai importanți indicatori în funcție de care este fundamentată politica finanțelor publice, și anume deficitul bugetar. De asemenea, pentru a cuantifica costurile directe viitoare imputate României prin statul său de țară membră, am procedat la realizarea unei prognoze pe baza rulării a patru scenarii care au fost influențate de evoluțiile a doi indicatori esențiali de politică economică și anume: rata de creștere a PIB-ului și rata de absorbție a fondurilor europene. În ultimele subcapitole, am realizat o trecere în revistă a celor mai utilizate modele matematice de evaluare a impactului fondurilor structurale și de coeziune asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional și național și ne-am propus să încercăm prin intermediul modelării matematice, utilizând regresia liniară multiplă, să analizăm existența și natura corelației între ceea ce înseamnă absorbția efectivă și efectul înregistrat asupra economiei.

Analiza rolului pe care asistența financiară europeană o are asupra finanțelor publice din România și implicit asupra bugetului general consolidat al statului a scos la iveală complexitatea fenomenului și importanța abordării tratării acestui subiect într-un context macro-economic.

În ceea ce privește instrumentul de aplicare a politicii bugetare, implicațiile asupra bugetului public urmăresc afectarea celor două componente și anume: veniturile și cheltuielile publice naționale. Așa cum se desprinde și din analiza efectuată în prima parte a acestui capitol,

injecția de capital străin aferentă finanțării europene, pune țara noastră în poziția unui beneficiar net, dat fiind că veniturile atrase sunt net superioare costurilor pe care accesarea lor le implică.

Spre aceeași concluzie ne conduce și realizarea prognozei deficitului bugetar pentru perioada 2015-2020, analiză ce are ca punct de plecare contextul unei rate de absorbție integrală a finanțării europene aferente perioadei de programare 2007-2013. Acest lucru ne confirmă importanța semnificativă pe care fondurile europene o au asupra politii fiscal-bugetare și trage un semnal în rândul decidenților de politică bugetară, și nu numai, cu privire la oportunitățile pe care noul val de asistență comunitară aferentă perioadei de programare 2014-2020 le aduce, și rolul acestor instrumente structurale în reducerea deficitului bugetar și asigurarea unui sistem sustenabil al finanțelor publice naționale. Dincolo de efortul pe care statul beneficiar trebuie să îl depună pentru a devenii eligibil la finanțarea europeană, efectele pe termen lung ale injecției de capital în economie sunt semnificative și cu siguranță favorabile dezvoltării economico-sociale în ansamblul.

Utilizarea prognozei, prin modelarea unor variabile în funcție de care am urmărit să analizăm impactul finanțării europene asupra bugetul național, a presupus rularea a patru scenarii care au fost influențate de evoluțiile a doi indicatori esențiali de politică economică și anume: rata de creștere a PIB-ului și rata de absorbție a fondurilor europene. Acest demers științific de realizare a unei prognoze de estimare a costurilor directe viitoare imputate României prin statul său de țară membră, nu se dorește a constitui un model real de prognoză, date fiind și restricțiile impuse și numărul mic de variabile studiate în modelul analiză, ci am urmărit să surprindem interdependența sensibilă dintre evoluțiile principalilor indicatori care măsoară impactul finanțării europene asupra bugetului general consolidat al statului. Astfel că, scenariul care se dovedește cel mai sustenabil și de dorit, este cel în care rata de creștere a PIB-ului și a ratei de co-finanțare sunt ridicate, întrucât, deși costurile bugetare anuale sunt mai ridicate, creșterea economică garantează eficiența cu care fondurile europene sunt utilizate.

Având în vedere rezultatele obținute în analiza principalilor indicatori de politică bugetară, putem afirma că absorbția integrală a fondurilor europene aferente celor două Cadre Financiare Multianuale aferente perioadelor de programare 2007-2013 și 2014-2020 reprezintă una din principalele priorități ale Guvernului României, întrucât acestea reprezintă o resursă valoroasă și considerabilă pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare socio-economică pe termen mediu și lung, ele constituind un element cheie în ceea ce privește sustenabilitatea finanțelor publice prin prisma strategiei investiționale și a caracterului nerambursabil al fondurilor europene și a costurilor reduse pe care accesarea lor o presupune.

Utilizarea modelelor matematice de evaluare a impactului fondurilor structurale și de coeziune asupra dezvoltării economico-sociale la nivel regional și național sunt deosebit de complexe având în vedere caracterul macroeconomic al fenomenelor pe care le surprinde, rezultatele obținute în urma simulării diverselor scenarii prin intermediul acestor modele, putând fi utilizate de decidenții politici în fundamentarea deciziilor de canalizare a factorilor de producție și a resurselor financiare, în vederea adoptării unor măsuri optime de politică economică. Totuși, trebuie atrasă atenția asupra faptului că aceste modele pornesc de la premisa că investițiile urmează îndeaproape alocarea financiară stabilită, însă realitatea ne arată că adesea există decalaje majore între cheltuielile efectiv efectuate în faza de implementare și cheltuielile planificate a fi realizate.

Utilizarea unor modele matematice simple, precum regresia liniară multiplă în evaluarea efectelor produse asupra economiei naționale de atragerea asistenței financiare comunitare la un

moment dat, nu ne oferă informații suficiente asupra eficienței utilizării lor și a efectelor pe care aceasta le produce asupra economiei, dat fiind variabilele puține și caracterul lor nepredictiv în abordarea unui fenomen atât de complex și de dinamic.

În **capitolul V** intitulat „*Concluzii finale, rezultatele cercetării și direcții ulterioare de cercetare*” am prezentat sintetizat principalele concluzii generale care se desprind din cercetarea efectuată prin care am urmărit să răspund obiectivelor stabilite în demersul științific și să prezint rezultatele preconizate ale cercetării și direcțiile viitoare de cercetare pe care acestea le implică.

Dezvoltări ulterioare de cercetare

Rezultatele obținute de cercetarea doctorală pot constitui puncte de plecare în analiza aprofundată a elementelor particulare caracteristice nevoilor de dezvoltare specifice fiecărei dintre cele opt regiuni de dezvoltare analizate, prin studiul elementelor care definesc și particularizează nevoile și direcțiile de dezvoltare individuale, precum: mărimea și caracteristicile demografice, structura activităților economice, nivelul de calificare a forței de muncă, înzestrarea cu capital, profilul consumului, nivelul de calificare, potențialul de export, gradul de dezvoltate al infrastructurii, gradul de autonomie în adoptarea deciziilor în raport cu administrația centrală, etc. Acest demers este esențial în înțelegerea și depășirea barierelor și discrepanțelor de dezvoltare semnalate la nivel regional, constituind un prim punct de plecare în creșterea competitivității regionale și a fundamentării priorităților de investiții urmărite de politica regională de dezvoltare.

Interesul pentru tematica abordată nu se oprește aici, demersul științific realizat aducând noi perspective de cercetare în ceea ce privește eficientizarea procesului de accesare a asistenței comunitare, prin identificarea unor noi variabile care să constituie mijloace de evaluare a modului de implementare a programelor operaționale. În acest sens, ne propunem în cercetările viitoare să identificăm acele elemente specifice cadrului instituțional și legislativ, care coroborate cu elementele aferente economiei deja integrate în modelele de analiză matematică, să contribuie la cuantificarea rolului pe care demersurile de modernizarea a arhitecturii instituționale și legislative la standardele europene, pot genera valoare adăugată și să asigura buna și eficienta utilizare a instrumentelor structurale. Aceste demersuri se doresc a fi o soluție la recomandarea formulată cu privire la necesitate unui management național performant orientat către rezultate și cu o infrastructură legislativă care să sprijine finanțarea eficientă și eficace a bugetului general consolidat al statului.

O altă direcție în care îmi propun să îmi orientez viitoarele cercetări va fi și analiza oportunității identificării altor surse de atragere a fondurilor la bugetul general consolidat, precum identificarea unor pârghii care să stopeze și să reducă fenomenul evaziunii fiscale, și care să se încadreze și să răspundă criteriilor de creștere a calității finanțelor publice în România.

Lista de lucrări

Drd. Ec. Tița (Bătușaru) Cristina Maria

- Cărți de specialitate publicate în edituri recunoscute CNCSIS:

1) N. Lăcrița, R. Pop, N. Florescu, C. Pițu, A. Oțetea, **Cristina Maria Bătușaru (coautor)** - *Totul despre Amortizarea Contabilă și Fiscală*, C.H. Beck, București, 2015, ISBN: 978-606-18-0461-0;

2) N.Lacrita, Radu Pop-Agrisu coordonatori, Aurelian Man, Mirela Calugareanu, Alexandra Oțetea, **Cristina Maria Batusaru (coautor)**, ș.a. - *Fiscalitate 2015, Probleme și soluții din practica fiscală*, Editura Tribuna Economica, București 2015, ISBN 978-973-688-387-3.

- Articole publicate în reviste naționale de specialitate:

1) N. Lăcrița, R. Pop, N. Florescu, C. Pițu, A. Oțetea, **Cristina Bătușaru** - *Reglementări fiscale, Tribuna economică* - Impozite și taxe, nr. 4, aprilie 2015, ISSN: 1223-5180;

2) N. Lăcrița, R. Pop, N. Florescu, C. Pițu, A. Oțetea, **Cristina Bătușaru** - *Amortizare fiscală, Tribuna economică* - Impozite și taxe, nr. 4, aprilie 2015, ISSN: 1223-5180.

- Articole publicate în reviste de circulație internațională cotate ISI Thomson sau B+/BDI

1) **Bătușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Iosif Moldovan, Mihai Aristotel Ungureanu – „*Between success and unsuccess in absorbing EU funds – Poland vs. Romania*”, publicat în Revista Economică nr.67, Supliment (2015), pag.339-350, Revistă indexată B+, Code 478: RePeC, Ulrich`s Periodicals Directory, DOAJ -Directory of Open Access Journals, EBSCO – Business Source Complete Plus, lucrare disponibilă pe site-ul: <http://economice.ulbsibiu.ro/revista.economica/artarchive.php>;

2) **Bătușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Mihai Aristotel Ungureanu, Dobre Cristian - *Importanța regionalizării în eficientizarea procesului de absorbție a fondurilor europene în România*, publicat în Analele Universitatii „Constantin Brancusi” Tg. Jiu, seria Economie, NR.5/2015, pag.121-128, ISSN 2344 – 3685/ISSN-L 1844 - 7007, Revistă indexată BDI: IDEAS, Genamics JournalSeek Database, EconPapers, EBSCO, Cabell's, SCIOPI, DOAJ, REPEC, EconBiz, Ulrich's Scirus, YORK UNIVESITY, GLOABAL IMPACT FACTOR, SOCIONET, Directory of Research Journals Indexing;

3) Alexandra Oțetea, **Batușaru Cristina**, Ungureanu Mihai Aristotel - *The performance impact of the Supreme Audit Institutions on national budgets. Great Britain and Romania case - comparative study*, publicată în Procedia Economics and Finance, Volumul 27 (2015), Pag. 621–

628, DOI:10.1016/S2212-5671(15)01042-4, lucrare disponibilă pe site-ul: <http://www.sciencedirect.com/science/journal/22125671/27>;

4) Oțetea Alexandra, **Batușaru Cristina**, Vlada Ioana Ramona, Ungureanu Mihai Aristotel - *Identifying and assessing the risks of material misstatement* - Journal of Economics and Technologies Knowledge, Nr. 2, februarie 2015, București, www.e-editura.ro/jetk, ISSN: 2360-5499, indexat BDI: ECONIS-ZBW/EconBiz; RePEc; EconBiz;

5) Oțetea Alexandra, **Bățușaru Cristina**, Vlada Ramona-Ioana, Bartalis Anne-Marie - *Reflections on the role of ethics in the Supreme Audit Institutions*, trimis spre publicare la Revista Information and Innovations de la Moscova, Electronic ISSN:0718-2724;

6) **Cristina (Bățușaru) Tița**, Alexandra (Vasile) Oțetea, Ilie Banu - *The Importance of A Medium-Term Budgetary Framework in Enhancing the Sustainability of Public Finances in Romania*, Procedia Economics and Finance vol.16 (2014): pp. 270 – 274, lucrare disponibilă pe: www.sciencedirect.com;

7) **Cristina Maria Tița (Bățușaru)**, Alexandra Oțetea (Vasile), Mihai Aristotel Ungureanu - *Operational Programmes – Tools to combat economic crisis*, Procedia Economics and Finance, vol. 6 (2013): pp. 724 – 731, DOI information: 10.1016/S2212-5671(13)00195-0, lucrare disponibilă pe: www.sciencedirect.com;

8) Alexandra Oțetea (Vasile), **Cristina Maria TIȚA (Bățușaru)**, Mihai Aristotel Ungureanu - *Internal public audit in the financial crisis context*, Procedia Economics and Finance, vol. 6 (2013): pp. 688-693, DOI information: 10.1016/S2212-5671(13)00190-1, lucrare disponibilă pe: www.sciencedirect.com.

• Articole/studii publicate în volumele unor manifestări științifice din țară și din străinătate cu (ISSN/ISBN) cotate B+/IBDI:

1) **Bățușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Mihai Aristotel Ungureanu, Dobre Cristian - *Importanța regionalizării în eficientizarea procesului de absorbție a fondurilor europene în România*, publicat în Jurnalul Simpozionului Departamentului de Finanțe și Contabilitate, 19 iunie 2015, Ed. Academica Brâncuși, ISBN ELECTRONIC 978-973-144-705-6;

2) **Batușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Ungureanu Mihai Aristotel – *7 ani de finanțare europeană în România – între reușită și eșec*, publicat în jurnalul Conferinței Internaționale EURINT 2015 - Regional Development and Integration. New Challenges for the EU, 21-23 Mai 2015, Iași, lucrare disponibilă pe: www.cse.uaic.ro/eurint/proceeding/eurint2015.html;

3) Vlada Ramona Ioana, Oțetea Alexandra, **Batusăru Cristina** - *US funding implications at international level and it's current banking system configuration actuality* – publicat în jurnalul Conferinței IECS 2014 - The 21st International Economic Conference, Prospects of economic recovery in a volatile international context: major obstacles, initiatives and projects, Sibiu, Romania, 16-17 Mai 2014, pag. 237-242, ISSN 2344 – 1682, ISSN–L 2344 – 1682;

- 4) Oțetea Alexandra, **Bătușaru Cristina**, Moldovan Iosif, Ramona Ioana Vlada - *The impact of external public audit on the budget deficit*, publicat în Jurnalul Conferinței Danubius Galați 2014 - The 9th edition of the International Conference on European Integration – Realities and Perspectives 16-17 May 2014, pp. 164-172, ISSN: 2067 – 9211;
- 5) Popescu M., Vlada R. I., Bartalis A. M., **Bătușaru C.**- *Impact of Policies Achieving Public Financial Balance Upon Budgetary Indicators in Romania*, publicat în Jurnalul Conferinței Internaționale “Performanțe într-o Economie Competitivă” (ediția a II-a), Institutul Internațional de Management „IMI-NOVA”, Chișinău, 25–26 aprilie 2014;
- 6) Banu Ilie, **Bătușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Popescu Marin - *Fiscal and budgetary developments in the OECD countries*, publicat în Jurnalul Conferinței Doctoranzilor - 1st International Conference for Doctoral Students - IPC 2013, Sibiu, 22-23 Noiembrie 2013;
- 7) **Bătușaru Cristina**, Oțetea (Vasile) Alexandra, Banu Ilie, Popescu Marin - *Contribuția finanțărilor europene la creșterea resurselor financiare publice în România*, publicat în Jurnalul Conferinței Doctoranzilor - 1st International Conference for Doctoral Students - IPC 2013, Sibiu, 22-23 Noiembrie 2013;
- 8) Oțetea (Vasile) Alexandra, **Bătușaru (Tița) Cristina**, Banu Ilie, Popescu Marin - *Eficientizarea activității de audit public extern prin colaborarea cu Curtea de Conturi Europeană*, publicat în Jurnalul Conferinței Doctoranzilor - 1st International Conference for Doctoral Students - IPC 2013, Sibiu, 22-23 Noiembrie 2013; disponibil pe: <http://economice.ulbsibiu.ro/revista.economica/artarchive.php#id656>;
- 9) **Cristina Maria Bătușaru**, Alexandra Otetea, Ilie Banu, Marin Popescu - *Foreign direct investments – challenges and perspectives for Romania*, publicat în Jurnalul Conferinței EIRP, Vol 8 (2013), Secțiunea: Performance and Risks in the European Economy, Online ISSN: 2069 – 9344 | Print ISSN: 2067 – 9211, Conferința Internațională EIRP Conference - 2013: International Conference on European Integration - Realities and Perspectives, organizată de Universitatea Danubius din Galați, Octombrie 2013; lucrare disponibilă pe site-ul: <http://www.proceedings.univ-danubius.ro/index.php/eirp/issue/view/80>;
- 10) Banu Ilie, **Bătușaru Cristina** - *Possible ways of increasing local government revenue* – publicat în Jurnalul Conferinței de la Chișinău - Ediția a VIII-a a Conferinței Internaționale Științifico – Practică: „Creșterea economică în condițiile globalizării”, Chișinău, 17-18 Octombrie 2013;
- 11) **Cristina Maria TIȚA (Bătușaru)**, Alexandra OȚETEA (Vasile) - *Este economia românească din punct de vedere competitiv pregătită să adopte Tratatul de Stabilitate Fiscală?* - publicat în Jurnalul Conferinței Internaționale anuale de la Chișinău: "Performanțe într-o economie competitivă", 25-26 Aprilie 2013.

- Lucrări prezentate în cadrul unor manifestări științifice naționale și internaționale:

1) **Bătușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Mihai Aristotel Ungureanu - *Importanța regionalizării în eficientizarea procesului de absorbție a fondurilor europene în România*, prezentată în cadrul Simpozionul Departamentul de Finanțe și Contabilitate, Ediția a-IV-a cu tema: Risc, performanță și competitivitate în contextul dezvoltării durabile, Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu, Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, 19 iunie 2015;

2) **Tița (Bătușaru) Cristina**, Oțetea Alexandra, Iosif Moldovan, Mihai Aristotel Ungureanu – „Between success and unsuccess in absorbing eu funds – Poland vs. Romania”, prezentată în cadrul Conferinței Doctoranzilor - 2st International Conference for Doctoral Students - IPC 2015, Sibiu, 5-6 Iunie 2015;

3) Alexandra Oțetea, **Batușaru Cristina**, Ungureanu Mihai Aristotel - *The performance impact of the Supreme Audit Institutions on national budgets. Great Britain and Romania case - comparative study*, prezentată în cadrul Conferinței IECS 2015 - "Economic Prospects in the Context of Growing Global and Regional Interdependencies", 21-23 mai 2015, Sibiu;

4) Oțetea Alexandra, **Bătușaru Cristina**, Vlada Ioana Ramona, Ungureanu Mihai Aristotel - *Identifying and assessing the risks of material misstatement*, prezentată în cadrul Conferinței științifice de cercetare-dezvoltare cu participare internațională: "Cunoaștere și dezvoltare durabilă" , Ediția I, Petroșani 6-7 martie 2015;

5) Vlada Ramona Ioana, Oțetea Alexandra, **Batusăru Cristina** - *US funding implications at international level and it's current banking system configuration actuality* – prezentată în cadrul Conferinței IECS 2014 - The 21st International Economic Conference, Prospects of economic recovery in a volatile international context: major obstacles, initiatives and projects, Sibiu, Romania, 16-17 Mai 2014, ISSN 2344 – 1682, ISSN–L 2344 – 1682;

6) **Cristina (Bătușaru) Tița**, Alexandra (VASILE) OȚETEA, Ilie Banu - *Importanța unui cadru bugetar pe termen mediu în susținabilitatea finanțelor publice din România*, prezentată în cadrul Conferinței IECS 2014 - The 21st International Economic Conference, Prospects of economic recovery in a volatile international context: major obstacles, initiatives and projects, Sibiu, Romania, 16-17 Mai 2014, ISSN 2344 – 1682, ISSN–L 2344 – 1682;

7) Oțetea Alexandra, **Bătușaru Cristina**, Moldovan Iosif, Ramona Ioana Vlada - *The impact of external public audit on the budget deficit*, prezentată în cadrul Conferinței Internaționale Danubius Galați 2014 - The 9th edition of the International Conference on European Integration – Realities and Perspectives 16-17 mai 2014, ISSN: 2067 – 9211;

8) Oțetea Alexandra, **Bătușaru Cristina**, Vlada Ramona-Ioana, Bartalis Anne-Marie - *Reflections on the role of ethics in the Supreme Audit Institutions*, Conferința Internațională „Performanțe într-o economie competitivă”, Ediția a-2-a, Institutul Internațional de Management „IMI-NOVA”, Chișinău, 25–26 aprilie 2014;

9) Popescu M., Vlada R. I., Bartalis A. M., **Bătușaru C.**- *Impact of Policies Achieving Public Financial Balance Upon Budgetary Indicators in Romania*, prezentată în cadrul Conferinței Internaționale “Performanțe într-o Economie Competitivă” (ediția a II-a), Institutul Internațional de Management „IMI-NOVA”, Chișinău, 25–26 aprilie 2014;

10) Banu Ilie, **Bătușaru Cristina**, Oțetea Alexandra, Popescu Marin - *Fiscal and budgetary developments in the OECD countries*, prezentată în cadrul Conferinței Doctoranzilor - 1st International Conference for Doctoral Students - IPC 2013, Sibiu, 22-23 Noiembrie 2013;

11) **Bătușaru Cristina**, Oțetea (Vasile) Alexandra, Banu Ilie, Popescu Marin - *Contribuția finanțărilor europene la creșterea resurselor financiare publice în România*, prezentată în cadrul Conferinței Doctoranzilor - 1st International Conference for Doctoral Students - IPC 2013, Sibiu, 22-23 Noiembrie 2013;

12) Oțetea (Vasile) Alexandra, **Bătușaru (Tița) Cristina**, Banu Ilie, Popescu Marin - *Eficientizarea activității de audit public extern prin colaborarea cu Curtea de Conturi Europeană*, prezentată în cadrul Conferinței Doctoranzilor - 1st International Conference for Doctoral Students - IPC 2013, Sibiu, 22-23 Noiembrie 2013;

13) **Cristina Maria Bătușaru**, Alexandra Oțetea, Ilie Banu, Marin Popescu - *Foreign direct investments – challenges and perspectives for Romania*, prezentată în cadrul Conferința Internațională EIRP Conference - 2013: International Conference on European Integration - Realities and Perspectives, organizată de Universitatea Danubius din Galați, Octombrie 2013, Secțiunea: Performance and Risks in the European Economy;

14) Banu Ilie, **Bătușaru Cristina** - *Possible ways of increasing local government revenue* – CONFERINȚA CHIȘINAU - Ediția a VIII-a a Conferinței Internaționale Științifico – Practică: “Creșterea economică în condițiile globalizării”, Chișinău, 17-18 Octombrie 2013;

15) **Cristina Maria Tița (Bătușaru)**, Alexandra Oțetea (Vasile), Mihai Aristotel Ungureanu - *Programele Operaționale – Instrumente de combatere a efectelor crizei economice*, prezentată în cadrul Conferinței IESC 2013 - "Post crisis economy: challenges and opportunities " Sibiu, Mai 2013;

16) Alexandra Oțetea (Vasile), **Cristina Maria Tița (Bătușaru)**, Mihai Aristotel Ungureanu - *Auditul public intern în contextul crizei financiare*, prezentată în cadrul Conferinței IESC 2013 - "Post crisis economy: challenges and opportunities " Sibiu, Mai 2013;